

Εφαρμογές και δυνατότητες της παρεμβατικής γονιμοποίησης (Δ')

/ [Πεμπουσσία](#)

Προεμφυτευτική διάγνωση και προεμφυτευτικός έλεγχος:* Οι παρεμβατικές αναπαραγωγικές τεχνικές συνδυάζονται με μεθόδους εξέτασης των χρωμοσωμάτων και των γονιδίων σε έμβρυα, που βρίσκονται σε εργαστηριακή καλλιέργεια αλλά και σε μη γονιμοποιημένα ωάρια. Οι μέθοδοι αυτές είναι γνωστές ως Προεμφυτευτική Διάγνωση (PGD) και Προεμφυτευτικός Έλεγχος (PGS).

**Συνεχίζουμε την παρουσίαση σε σειρά άρθρων της μελέτης της καθηγήτριας Μ.Ε. και θεολόγου, Χαρίκλειας Φωτοπούλου.*

Με την πρώτη ανιχνεύονται δομικές και αριθμητικές ανωμαλίες χρωμοσωμάτων ή μεταλλάξεις γονιδίων σε κύτταρα εμβρύων 3^{ης} μέρας ή βλαστοκύστης, ενώ με τη δεύτερη μελετάται ο αριθμός χρωμοσωμάτων σε πολικά σωμάτια ή ωάρια. Το αποτέλεσμα δεν είναι πάντοτε απαλλαγμένο από το σφάλμα παρά την τελειοποίηση των εν λόγω μεθόδων. Εντούτοις, συντελούν στην απόρριψη εμβρύων με γενετική βλάβη ή προδιάθεση μελλοντικής εκδήλωσης νόσου και στη μεταφορά στη μήτρα εμβρύων, που δεν πάσχουν από κάποια φυλοσύνδετη ή μη

γενετική νόσο αλλά και εμβρύων από τα οποία κάποιο θα γίνει μετά τη γέννηση συμβατός δότης στελεχιαίων κυττάρων για νοσούντα αδερφό. Η εξέταση των χρωματοσωμάτων και των γονιδίων του εμβρύου ή ακόμα του ωαρίου προστατεύει σήμερα από ανεπιτυχή εμφύτευση, αποβολή ή εκούσια άμβλωση ζευγάρια με γνωστό αυξημένο κίνδυνο μετάδοσης κληρονομικής νόσου στα παιδιά τους. Στο μέλλον, μια πιθανή γενίκευσή της εκτιμάται ότι θα αυξήσει θεαματικά τα ποσοστά επιτυχίας της μεταφοράς στη μήτρα ενός μόνο εμβρύου[1].

Όμως, η εν λόγω εξέταση δεν είναι απαλλαγμένη από το ενδεχόμενο κατάχρησης της επιστημονικής γνώσης για την εξυπηρέτηση μη ιατρικών σκοπών[2], που εισέρχονται στα όρια της «ευγονικής», της πανάρχαιας προσπάθειας ν' αποκτήσουν τα έμβια όντα ιδιαίτερα βιολογικά χαρακτηριστικά, η οποία σήμερα αποσκοπεί στην εξέλιξη και πρόοδο του ατόμου και της κοινωνίας μέσω της δια ιατρογενετικών παρεμβάσεων εφαρμοζόμενων κατά τη διαδικασία αναπαραγωγής γονιδιακής κατασκευής και ανακατασκευής του ανθρώπου[3]. Στους μη ιατρικούς σκοπούς ανήκει η απαλλαγή των γονιών από τις αρνητικές συνέπειες της ανατροφής παιδιών χωρίς προσδοκίες φυσιολογικής ζωής [4] και η γέννηση παιδιών που ικανοποιούν την επιθυμία των γονιών υπέρ του ενός ή του άλλου φύλου ή απαραίτητων για να χρησιμοποιηθούν ως «φάρμακο» για προϋπάρχον τέκνο[5]. Κι ακόμη, στους σκοπούς αυτούς ανήκει η γέννηση παιδιών με επιθυμητά και βελτιωμένα χαρακτηριστικά μέσα από διαδικασίες εντοπισμού γενετικών ατελειών, ακύρωσης, αλλοίωσης και εισαγωγής νέων γονιδίων στο γενετικό τους κώδικα[6], στις οποίες μπορεί να παρεμβαίνουν οι γονείς, η κοινωνία, το κράτος καθορίζοντας ποια γονίδια είναι επιθυμητά και ποια όχι[7]. Η εξυπηρέτηση των σκοπών αυτών θέτει το ερώτημα μήπως ο συνδυασμός των νέων παρεμβατικών τεχνικών αναπαραγωγής με προεμφυτευτικό έλεγχο ή προεμφυτευτική διάγνωση οδηγεί σε απόκλιση από τον κύριο στόχο τους, τη γέννηση από υπογόνιμα ή στείρα ζευγάρια παιδιών, που θα μεγαλώσουν σε υγιές και σταθερό περιβάλλον, ευνοϊκό για την ομαλή ψυχοσυναισθηματική τους ανάπτυξη[8].

Γονιμοποίηση αποκλινόντων ατόμων και γονιμοποίηση μετά θάνατον

Οι τεχνικές της παρεμβατικής γονιμοποίησης είναι δυνατόν να εφαρμόζονται για την απόκτηση τέκνων από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και γυναίκες μοναχικές ή μετεμμηνοπαυσιακές, που συνήθως καθυστερούν την τεκνοποίηση για κοινωνικοοικονομικούς λόγους. Στις περιπτώσεις αυτές προκύπτουν «εναλλακτικές» μορφές οικογένειας, που διαφέρουν από την παραδοσιακή οικογένεια ως προς την απουσία γενετικής σχέσης του παιδιού με τον ένα γονέα ή και με τους δύο γονείς και ως προς τη δομή[9]. Επίσης, είναι δυνατόν να εφαρμόζονται για μεταθανάτια γονιμοποίηση με γεννητικό υλικό, που δόθηκε για κρυοσυντήρηση από ζωντανό δότη ή ελήφθηκε από δότη ευρισκόμενο στην κατάσταση

εγκεφαλικού θανάτου για να χρησιμοποιηθεί στην περίπτωση που ο θάνατος άφησε απραγματοποίητη την επιθυμία τεκνοποίησης. Στην περίπτωση αυτή δημιουργείται οικογένεια αποκλίνουσα από την παραδοσιακή ως προς τη δομή της εντός της οποίας το παιδί συνεχίζει κατά κάποιο τρόπο την ύπαρξη του νεκρού[10].

Η εφαρμογή της παρεμβατικής γονιμοποίησης για τεκνοποίηση ομοφυλόφιλων ζευγαριών, μοναχικών ή μετεμμηνοπαυσιακών γυναικών ή ακόμη μετά το θάνατο του συντρόφου αποτελεί αντικείμενο διαλόγου και κοινωνικού ενδιασμού ως προς την αποδοχή της. Ακόμα και στις αναπτυγμένες χώρες η κοινωνία διστάζει να την αποδεχτεί[11] διότι ανατρέπει την έννοια του φυσιολογικού, δημιουργεί οικογένεια που αδυνατεί να εξασφαλίσει κατάλληλο περιβάλλον ψυχοσυναισθηματικής ανάπτυξης και κοινωνικοποίησης του παιδιού, αναθέτει στο παιδί ρόλους και ευθύνες ασυμβίβαστους με τη φύση του και δεν ικανοποιεί την ανάγκη του να τροφοδοτείται από ποικιλία και ποιότητα σχέσεων των γονιών για να έχει ξεκάθαρη αναπαράσταση του πώς ήρθε στον κόσμο και ομαλή ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη[12].

[1] Χ. Καζλαρής, Προεμφυτευτική γενετική διάγνωση (PGD) και Προεμφυτευτικός Έλεγχος (PGS): ειδικές εξετάσεις ή εφαρμογές ρουτίνας;, διαδικτυακός τόπος: <http://cazlaris.gr/Files/PGD-PGS.EEB.docx.pdf> (ανάκτηση 14-12-2012)

[2] Α. Ντρουμπογιάννη, 'Το έμβρυο ως «ασθενής»': Προεμφυτευτική γενετική διάγνωση και επιλογή εμβρύου. Βιοηθική προσέγγιση', Επιθεώρηση Βιοηθικής, Τόμος Ι, Τεύχος 1, φθινόπωρο 2007/χειμώνας 2008, σελ. 132. (ανάκτηση

[3] Τ. Κουράκης, Η ευγονική σήμερα, διαδικτυακός τόπος:<http://www.kourakis.gr/articles> (ανάκτηση 10-11-2012)

[4] Α. Ντρουμπογιάννη, 'Το έμβρυο ως «ασθενής»': Προεμφυτευτική γενετική διάγνωση και επιλογή εμβρύου. Βιοηθική προσέγγιση', Επιθεώρηση Βιοηθικής, Τόμος Ι, Τεύχος 1, φθινόπωρο 2007/χειμώνας 2008, σελ. 135.

[5] Χ. Καζλαρής, Προεμφυτευτική γενετική διάγνωση (PGD) και Προεμφυτευτικός Έλεγχος (PGS): ειδικές εξετάσεις ή εφαρμογές ρουτίνας;, διαδικτυακός τόπος: <http://www.cazlaris.gr/Files/PGD-PGS.EEB.docx.pdf> (ανάκτηση 14-12-2012)

[6] Τζ. Ρίφκιν, Ο αιώνας της βιοτεχνολογίας. Γενετικό εμπόριο και η αυγή του θαυμαστού καινούργιου κόσμου, μτφ. Α. Αλαβάνου, (Αθήνα 1998), σελ. 256, 268.

[7] Χ. Καζλαρής, Προεμφυτευτική γενετική διάγνωση (PGD) και Προεμφυτευτικός Έλεγχος (PGS): ειδικές εξετάσεις ή εφαρμογές ρουτίνας;, διαδικτυακός τόπος: <http://cazlaris.gr/Files/PGD-PGS.EEB.docx.pdf> (ανάκτηση 14-12-2012)

[8] Β. Σταματάκης, *Twitter Οικογενειακός προγραμματισμός: Υποβοηθούμενη αναπαραγωγή και τα ηθικά διλλήματα που προκύπτουν, διαδικτυακός τόπος: <http://www.iatro.gr/αποκατάσταση/φυσική/ιατρική/βιοηθική/1706-oikogeneiakos/programmatismos3a-ypovoithoymeni-anaparagogi-kai-ta-ithika>* (ανάκτηση 30-11-2012)

[9] Γ. Κατσιμίγκας, Ευ. Καμπά, *Ηθική - θεολογική και Νομική θεώρηση της εξωσωματικής Γονιμοποίησης, διαδικτυακός τόπος: http://www.hjn.gr/actions/get_pdf.php?id=227* (ανάκτηση 05-01-2013)

[10] Π. Βούλτσος, Κ. Ψαρούλης, Ν. Βασιλειάδης, *Η ηθικονομική διάσταση του ζητήματος της μεταθανάτιας συλλογής σπέρματος με σκοπό την ιατρικά υποβοηθούμενη αναπαραγωγή, διαδικτυακός τόπος: <http://www.ist.gr/images/uploads/02-3-Voultzos.pdf>* (ανάκτηση 05-01-2013)

[11] SJ.Fasouliotis,JG.Schenker,«Ethics and assisted reproduction»,*Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol* 2000,90(2):171-180

[12] Χρ. Παρασκευαΐδης,(«Η ζωή δώρο του Θεού. Θεολογία και βιοηθική»,ομιλία του Μακαριωτάτου στο Ιάσιο προς τιμήν του π. Δημητρίου Στανιλοάε